

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 STOCKHOLM

BM ./ riksåklagaren ang. grov stöld m.m.

(Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 15 juni 2016 i mål B 1065-16)

Högsta domstolen har förordnat att riksåklagaren skyndsamt ska inkomma med svarsskrivelse i målet. Jag vill anföra följande.

Inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom men anser att det finns skäl att meddela prövningstillstånd i målet.

Grunderna för min inställning

Inledning

Den centrala frågan i målet i Högsta domstolen gäller om tillgrepp av väskor från bagagehyllor på tåg ska bedömas som grova stölder eller som brott av normalgraden. Vid bedömningen bör beaktas såväl det integritetsintrång som stölderna utgjort som det faktum att de utförts på ett systematiskt sätt. Det finns behov av ytterligare vägledande uttalanden om var gränsen går mellan stöld av normalgraden och grov stöld. Detta mål lämpar sig väl för en sådan prövning.

Den rättsliga regleringen m.m.

Inledning

Enligt i 8 kap. 1 § brottsbalken döms den som med tillägnelseuppsåt olovligen tar vad annan tillhör för stöld till fängelse i högst två år. Är ett sådant brott att bedöma som grovt ska enligt 8 kap. 4 § dömas för grov stöld till fängelse, lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning huruvida brottet är grovt ska särskilt beaktas om tillgreppet skett efter intrång i bostad, om det avsett sak som någon bar på sig, om gärningsmannen varit försedd med vapen, sprängämne eller annat dylikt hjälpmedel eller om gärningen eljest varit av särskilt farlig eller hänsynslös art, avsett betydande värde eller inneburit synnerligen kännbar skada. Omständigheterna är enligt förarbetena inte avsedda att vara vare sig uttömmande eller bindande (se prop. 1962:10, del B, s. 193 och prop. 1987/88:14 s. 8).

Petter Asp/Magnus Ulväng/Nils Jareborg konstaterar att 1942 års lagstiftning angående förmögenhetsbrotten utgjorde inledningen av brottsbalksreformen

och innebar att den dittills använda lagstiftningstekniken övergavs. Lagstiftningen innebar bl.a. att många brottstyper kom att delas upp i två eller tre svårhetsgrader. I förarbetena uttalades att avgörande för frågan om gradindelning är samtliga omständigheter vid brottet. Hit räknas även gärningsmannens avsikter med brottet, medan övrigt som rör hans person mer än hans gärning endast är att beakta vid bestämmandet av påföljd. Författarna uttalar vidare att i de fall det i bestämmelsen anges omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen är dessa att betrakta som vägledande exempel. Meningen är inte att man alltid ska döma för t.ex. grovt brott, när en angiven omständighet föreligger, eller att man inte skulle kunna döma för grovt brott, även om ingen av de nämnda omständigheterna föreligger. En helhetsbedömning är det väsentliga. Enligt författarna kan man dock i praxis iaktta en benägenhet att slentrianmässigt klassificera brott som om lagens exemplifiering närmast vore bindande. Omvänt har Högsta domstolen under senare år betonat att man av legalitets-skal bör vara försiktig med att döma för grovt brott utan stöd i en förefintlig uppräknig av omständigheter (se Asp/Ulväng/Jareborg, Kriminalrättsens grunder, 2 uppl., 2013, s. 27 ff.).

Integritetsintrång

Det primära syftet med att införa rekvisitet "särskilt hänsynslös art" var att skapa förutsättningar för en mera nyanserad syn på olika slags tillgreppsbrott (även om man främst avsåg bedömningen av inbrottsstöld, som vid tidpunkten för lagändringen i princip alltid bedömdes som grov stöld oavsett om inbrottet ägt rum i en lagerlokal eller i en privatbostad). Genom att tonvikten skulle ligga mer på det obehag och lidande som ett hänsynslöst tillvägagångssätt vid stölden innebar än på tillvägagångssättet som sådant och då man särskilt hänvisade till skyddet för individens fysiska integritet och känsla av säkerhet, torde meningen ha varit att hänsynslöshetskriteriet skulle medföra att även andra typer av stölder än fickstölder kan bedömas som grova. Som exempel på rekvisitet "särskilt hänsynslös art" nämns i förarbetena fall där gärningsmannen medvetet utnyttjar det förhållandet att en person är gammal, sjuk eller bosatt på en ensligt belägen plats till att under mer eller mindre falska förevändningar bereda sig tillträde till hans eller hennes bostad och senare genomföra vissa tillgrepp där (prop. 1975/76:42 s. 55).

Även tillgrepp av saker som någon bär på sig kan ses som en särskilt hänsynslös form av stöld, men nämns också som en särskild omständighet att beakta. Fickstöld, som innebär en integritetskränkning, anses som ett klassiskt exempel på stöld som normalt ska bedömas som grov (SOU 1940:20 s. 106). Hit räknas inte endast stöld i kläder utan även stöld av eller ur handväskor, men saken måste på ett alldeles särskilt sätt befinna sig i den bestulnes omedelbara vård. I brottsbalkskommentaren (Berggren m.fl., Brottsbalken [version den 1 juli 2015, Zeteo], kommentaren till 8 kap. 4 § under rubriken Fickstöld och liknande) framhålls att efter lagändring 1975, då som exempel på grov stöld anfördes att stölden var av särskilt hänsynslös art och vikt lades vid om

tillgreppet inneburit angrepp på den kroppsliga integriteten, borde stöld kunna anses grov i större utsträckning än vad de återgivna kommittéuttalandena ger vid handen. Här lämnas också exempel från praxis på situationer som bedömts som grov stöld (sedlar omedelbart efter bankomatuttag, handväska på stol där målsäganden satt).

I Egendomsskyddsutredningen betänkande SOU 2013:85 redovisas en genomgång av ett stort antal domar (även tingsrättsdomar) på området, och det konstateras (s. 94) att tillgrepp ur målsägandens kläder eller ur en handväska som målsäganden burit på sig i de flesta domar har bedömts som grov stöld, oavsett om målsäganden har märkt tillgreppet eller inte. Det finns dock undantag. Flera av undantagsfallen förefaller ha det gemensamt att avståndet mellan målsäganden och stöldobjektet har ansetts vara för stort för att saken skulle kunna sägas ha befunnit sig i målsägandens omedelbara närhet. I andra fall har rubriceringen motiverats med att tillgreppet inte har inneburit någon fysisk integritetskränkning av målsäganden, eftersom det tillgripna inte hade fysisk kontakt med honom eller henne vid tillgreppet.

Det finns också ett exempel på stöld av normalgraden där tillgreppet avsåg en sak som den sovande målsäganden höll i sin hand. Det nämns också en dom där stölder som riktade sig mot sovande personer på en tunnelbanestation bedömdes som grova stölder. Gärningar som har riktat sig mot äldre eller handikappade, t.ex. tillgrepp av en handväska i korgen på en rullator eller som hängt på handtagen till en rullstol har i de fall som granskats bedömts som grov stöld.

Utredningen föreslår att de omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om stöld ska bedömas som grovt brott kompletteras så att vissa integritetskränkande inslag får större genomslag. Detta föreslås ske genom att det i bestämmelsen om grov stöld läggs till att det ska beaktas om tillgreppet avsett en sak som någon bar på sig *eller hade med sig*. Förslaget har inte lett till lagstiftning, men bör uppfattas som ett förtydligande av vad som redan gäller. Utredningen anför här bl.a. följande (se s. 281):

När det gäller fysiska integritetskränkningar som exempelvis tillgrepp av saker ur de kläder som någon bär på sig eller ur någons hand får dessa redan tillräckligt genomslag i rättspraxis. Däremot saknas en konsekvent tillämpning när det gäller tillgrepp som sker i brottsoffrets omedelbara närhet. Det förefaller oklart var gränsen går för den fredade zonen inom vilken ett tillgrepp inte bara uppfattas som en kränkning av brottsoffrets äganderätt utan också av hans eller hennes personliga integritet. En förklaring till att rättspraxis i dessa avseenden framstår som splittrad kan vara att omständigheterna i de enskilda fallen skiljer sig åt i fler avseenden än vad som framgår av domskälen. Det kan emellertid också vara så att rekviritet ”sak som någon bar på sig” betraktas tämligen snävt. En jämförelse kan bl.a. göras med hur en kroppsvisitation, som anses utgöra ett typiskt ingrepp i den enskildes fysiska integritet, definieras i 28 kap. 11 § RB. Med en kroppsvisitation avses en undersökning av kläder och annat som någon bär på sig samt av väskor, paket och andra föremål som någon har med sig.

För att markera att rekvisitet i straffbestämmelsen om grov stöld inte bara tar sikte på sådana tillgrepp där brottsoffrets kroppsliga integritet kränks utan även då tillgreppet avsett något som befunnit sig under hans eller hennes omedelbara fysiska kontroll bör rekvisitet ändras till "sak som någon bar på sig eller hade med sig". Avsikten med ändringen är att tillgrepp av väskor och liknande som brottsoffret t.ex. har ställt vid sina fötter eller lagt på sätet bredvid sig, eller på hatthyllan ovanför sig, som utgångspunkt ska bedömas som grova. Detsamma bör gälla exempelvis stöld av en handväska i en rullator som någon skjuter framför sig eller sitter på eller ur en handväska eller ett klädesplagg som ägaren hängt på den stol där han eller hon sitter. Har stöldobjektet däremot befunnit sig längre bort från brottsoffret, t.ex. en handväska som lämnats i en kundvagn medan dess ägare befinner sig en bit bort eller föremål i en jacka som lämnats i en obebakad garderob, kan det inte anses ha befunnit sig under brottsoffrets omedelbara fysiska kontroll

Systematiskt tillvägagångssätt

Det förhållandet att brottet är ett led i yrkesmässig eller systematisk brottslighet är en av de omständigheter som kan få gärningen att framstå som särskilt farlig eller hänsynslös (se Nils Jareborg/Sandra Friberg/Petter Asp/Magnus Ulväng, Brotten mot person och förmögenhetsbrotten, 2 uppl., 2015, s. 191, Berggren m.fl., a.a., kommentaren till 8 kap. 4 § under rubriken Farlig eller hänsynslös art samt Egendomsskyddsutredningens betänkande s. 270).

I detta sammanhang kan inskjutas att i förarbetena till 1942 års lagstiftning anmärktes att flera snatterier visserligen aldrig kan övergå till en stöld men att naturligtvis i en serie stöldbrott bedömandet av varje enskilt brott kan påverkas av de övriga brotten. Ett brott som sett i och för sig ter sig som ett snatteri kan med hänsyn till att det ingår i en sådan serie bära betecknas som stöld (se NJA II 1942, s. 268).

Av förarbetena till 29 kap. 2 § 6 brottsbalken framgår att som försvårande omständighet ska beaktas om brottet har "ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt". Begreppet tar enligt förarbetena bl.a. sikte på brottslighet där ett visst tillvägagångssätt upprepas ett flertal gånger, t.ex. att någon vid upprepade tillfällen förmått annan till utbetalning av en förmån som han eller hon inte har haft rätt till eller att flera personer rånat olika butiker eller banker och då gått till väga på ett likartat sätt vid varje tillfälle (prop. 2009/10:147 s. 43).

I Egendomsskyddsutredningens betänkande redogörs för systematisk brottslighet (s. 115). Där framgår att reglerna tillämpas olika vilket inte anses vara tillfredställande ur ett rättssäkerhetsperspektiv. De vanligaste sätten att beskriva systematisk brottslighet tar sikte på mängden brott, att samma beteende upprepas och att brotten följer en uppgjord plan eller föregås av noggranna förberedelser. Utredningen kommer fram till att man inte bör införa något särskilt rekvisit som innebär att förmögenhetsbrott ska rubriceras som grovt enbart därför att det ingår i ett systematiskt förfarande, men systematiska

inslag vid brotten bör dock anses vara en omständighet som tillsammans med andra får betydelse för gradindelningen och/eller straffvärdesbedömningen. Något lagförslag läggs inte fram.

I betänkandet förs ett resonemang kring begreppen seriebrottslighet och systematisk brottslighet. Seriebrott anges normalt vara upprepade brott av samma eller likartat slag som också har ett visst tidsmässigt samband. Det tidsmässiga sambandet kan bestå i att alla brotten begås inom en kort tidsperiod eller att brotten upprepas med viss regelbundenhet. Enligt utredningen måste seriebrott skiljas från systematisk brottslighet. Även systematisk brottslighet avser normalt brott som upprepas på ett identiskt eller likartat sätt, men i de fallen krävs som regel också att det är fråga om brott som har föregåtts av planering eller att gärningsmannen använder en särskild metod för att begå brotten. Det kan också vara fråga om brott som begås i organiserad form. Enligt utredningen kompliceras bilden av att seriebrott inte sällan har inslag av systematik. Det kan t.ex. röra sig om ett visst sätt att utföra brotten, enklare planering eller att brotten i någon mening kan sägas vara organiserade. I NJA 2006 s. 524, som avsåg ett flertal butikstillgrepp under en mycket begränsad tid, har Högsta domstolen tydligt skilt mellan systematisk brottslighet och seriebrott. Utredningen uttalar också att även om förarbetena till bestämmelserna om försvårande kriterier vid straffmätningen ger ledning för bedömningen av när brottsligheten ska anses ha utövats systematiskt, så är det tveksamt om begreppet kan ges en lika vid tolkning i andra sammanhang som där. Vägledande avgöranden (t.ex. NJA 2006 s. 645) talar för att systematik som brottsinternt kriterium ska ges en mer restriktiv tolkning (se s. 115 och 127).

När det gäller frågan om hur flera brott nära i tiden ska bedömas finns några avgöranden från Högsta domstolen. I NJA 1985 s. 444 prövades hur en serie stölder och hälerier ska bedömas. Gärningsmannen hade deltagit i sex stölder (inbrott i lager, villa och bensinmack) och fyra hälerier som begåtts under ca ett års tid och avsett ett godsvärde om sammanlagt ca 290 000 kronor. Högsta domstolen bedömde brotten som grova då gärningsmannen deltog i systematisk verksamhet av allvarlig art. Domstolen har i NJA 2006 s. 524, när två ungdomar under några timmar tillgripit varor i fem respektive åtta olika butiker i ett köpcentrum, ansett att varje fullbordat brott skulle dömas som ett särskilt brott, i förevarande fall som snatterier och inte stölder med hänsyn till det tillgripnas värde. Domstolen anförde att om den omständigheten att ett butikstillgrepp ingått i en serie tillgrepp och det sammantagna värdet översteg snatterigränsen skulle göra att tillgreppet skulle bedömas som stöld, skulle detta innebära gränsdragningsproblem och stå i strid mot enhetlig och lättillämpat regelsystem för butikstillgrepp. I rättsfallet NJA 2007 s.973, som gällde bedrägeri, bedömde Högsta domstolen att varje gärningstillfälle skulle utgöra ett brott samt att gärningarna skulle rubriceras som bedrägeri av normalgraden. Åklagaren hade i stämningsansökan yrkat ansvar för grovt bedrägeri med hänsyn till att brottet satts i system, skett under lång tid och

avsett betydande värde. Den misstänkte hade under en period av cirka två och ett halvt år vid 25 tillfällen vilselett företrädare för kommunen att felaktigt utbetala socialbidrag om sammanlagt 115 980 kr. Utbetalningarna var på olika belopp men ingen översteg 6 300 kr. Enligt Högsta domstolen fanns det inte något stöd för slutsatsen att han redan från början hade handlat enligt en brottsplan eller i övrigt någon grund för att de inledande gärningarna skulle ha kunnat ses som delar av ett systematiskt brottsligt förfarande.

Min bedömning

Rubriceringsfrågan

I aktuellt fall har åklagaren enligt gärningsbeskrivningarna hävdat att brotten ska anses grova med hänsyn till att BM visat särskild hänsynslöshet i sitt agerande då stölderna avsett resgodis som resenärerna av praktiska skäl förvarat på en bagagehylla i sin omedelbara närhet ombord på ett kollektivt färdmedel och då stölderna (i flertalet fall) medfört särskilda olägenheter för resenärerna. Det finns anledning att också beakta det faktum att stölderna utförts systematiskt.

BM har tillgripit väskor som resenärer placerat på anvisad bagagehylla i nära anslutning till den plats de satt på. Väskorna måste anses ha funnits i målsägandenas omedelbara vård. De kunde också förväntas innehålla personliga tillhörigheter. Med hänsyn till detta måste brotten anses innefatta ett visst mått av integritetskränkning. Att stjäla en väska från en person på resande fot kan vidare typiskt sett förväntas medföra särskilda olägenheter. Redan av dessa skäl får BM:s gärningar anses ha varit av särskilt hänsynslös art, och ska bedömas som grov stöld.

Till detta kommer att stöldbrotten utförts på ett systematiskt sätt. Det rör sig om ett stort antal (23) stölder under en tremånadersperiod. BM har uppenbarligen planerat stölderna och haft med sig egna väskor att placera på bagagehyllan intill de väskor han tänkte stjäla. Det enda syftet med resorna har varit att stjäla. Sättet på vilket stölderna har genomförts gör att de måste betraktas som systematiska och, som hovrätten konstaterar, närmast yrkesmässiga. Även av detta skäl är gärningarna att anse som särskilt farliga eller hänsynslösa, och bör bedömas som grova brott.

Påföljd

Hovrättens dom förefaller väl avvägd även i påföljdsdelen.

Processfrågor

Frågan om prövningstillstånd

Prövningstillstånd får enligt 54 kap. 10 § första stycket 1 rättegångsbalken meddelas om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens). För att bevilja prövning enligt denna punkt krävs alltså att ett avgörande av Högsta domstolen blir av generell betydelse för bedömningen av framtida mål som innehåller liknande frågeställningar. Den enskildes intresse av att få till stånd en prövning i Högsta domstolen kan alltså inte föranleda prövningstillstånd på denna grund (se Fitger m.fl., Rättegångsbalken [version 30 juni 2016, Zeteo], kommentaren till 54 kap 10 §).

Inledningsvis bör nämnas att mål om grov stöld och stöld är vanliga ärendetyper hos åklagare och i domstolar.

Det framgår bl.a. av nu aktuell dom, av tidigare överklaganden av riksåklagaren, av BM:s överklagande och av Egendomsskyddsutredningens genomgångar att praxis spretar och att det finns behov av vägledande uttalanden från Högsta domstolen när det gäller gränsdragningen stöld – grov stöld.

Högsta domstolen har tidigare prövat frågor om systematiskt bedriven brottslighet i vart fall i rättsfallen NJA 1980 s. 334, NJA 1982 s. 645, NJA 1985 s. 444, NJA 2006 s. 524, NJA 2007 s. 973 och NJA 2012 s. 886. De tre första rättsfallen meddelades för över trettio år sedan. 1980 och 1982 års rättsfall är i det nu aktuella sammanhanget av mindre intresse då de gäller stölder och bedrägerier begångna på arbetsplatsen mot arbetsgivaren. 1985 års fall gällde sex inbrottsstölder och fyra hälerier som bedömdes som systematisk brottslig verksamhet. Brottsligheten framstod som allvarlig särskilt genom att egendom till ett betydande sammanlagt värde stulits.

Rättsfallet NJA 2006 s. 524 gällde gränsdragningen mellan stöld och snatteri; två ungdomar hade under några timmar tillgripit varor i olika butiker i ett köpcentrum. I 2007 års fall hade den tilltalade vid 25 tillfällen genom vilseledande föranlett att socialbidrag oriktigt betalats ut till honom. Frågan var om bedrägeribrotten var att bedöma som grova. Även 2012 års fall avsåg oriktiga återkommande periodiska utbetalningar från en och samma myndighet (bedrägeri/bidragsbrott). I samtliga dessa tre fall fann Högsta domstolen att det inte var fråga om grova brott. Brottsligheten i det nu aktuella fallet är av en annan karaktär än brottsligheten i de nämnda rättsfallen. Omständigheterna är enligt min mening så annorlunda att Högsta domstolens tidigare uttalanden inte ger tillräcklig ledning för bedömningen av rubriceringsfrågan. Jag anser således att Högsta domstolen vid en prövning av det nu aktuella målet skulle kunna göra uttalanden som ytterligare klargör rättsläget.

En av Egendomsskyddsutredningens uppgifter var att analysera rättsläget avseende brottslighet med systematiska inslag och ta ställning till om sådana omständigheter som att brottsligheten har begåtts systematiskt fått tillräckligt genomslag vid gradindelningen av brott. För att kunna analysera hur brottslighet med systematiska inslag beaktas i rättspraxis inhämtade och granskade utredningen ett stort antal domar som under ett års tid meddelats av Stockholms tingsrätt, Göteborgs tingsrätt och Malmö tingsrätt. Granskningen omfattade totalt ca 2 500 domar. I betänkandet uttalade utredningen bl.a. följande (se s. 123).

Resultaten från praxisgenomgången visar att de olika sätten att hantera systematiska förmögenhetsbrott inte tillämpas enhetligt i dag. I vissa fall anses flera gärningar som ingått i ett systematiskt förfarande utgöra ett brott som rubriceras som grovt. I andra fall rubriceras samtliga brott inom ramen för ett sådant förfarande som grova. I åter andra fall får systematiken enbart betydelse för straffvärdet av brotten. Det pågår också en diskussion i doktrinen om hur problemen med att bedöma systematiska brott ska hanteras (se Sunnqvist, SvJT 2011 s. 495 och Magnus Ulvängs replik i SvJT 2011 s. 1 036). Det finns således risk för oenhetlig rättstillämpning.

Om flera gärningar betraktas som en enhet och läggs samman till ett brott, som rubriceras som grovt, ger det ett helt annat resultat i fråga om hur många brott som anses ha begåtts och hur dessa rubriceras jämfört med om samma förfarande bedöms som flera brott av normalgraden. Om i stället gärningarna bedöms som flera grova brott måste straffmätningen å andra sidan göras med avsteg från den rådande principen för straffmätning av flerfaldig brottslighet, eftersom det utdömda straffet annars totalt sett skulle bli alldeles för högt. Uppgifterna i belastningsregistret och i brottsstatistiken blir helt olika beroende på hur rätten väljer att hantera brotten. Hur brott rubriceras och avgränsas från andra brott får vidare betydelse för frågorna om preskription och rättskraftens omfattning. Det finns också risk för att längden på de straff som döms ut blir olika beroende på vilken konkurrenslösning som väljs.

Ur ett rättssäkerhetsperspektiv är det otillfredsställande att om likartade fall behandlas på olika sätt. Samtidigt ska framhållas att det vid praxisgenomgången inte har kommit fram något som tyder på att man har åsidosatt likabehandlings- eller proportionalitetsprinciperna vid straffmätningen av flerfaldiga förmögenhetsbrott. Tvärtom kan strävan efter att åstadkomma ett resultat som överensstämmer med dessa principer snarast framstå som ett skäl för att i vissa fall välja en särskild konkurrenslösning.

Utredningen kom fram till att det inte bör införas något kvalificerande rekvisit som innebär att förmögenhetsbrott som begås systematiskt alltid ska rubriceras som brott av högre svårhetsgrad. Systematisk brottslighet bör inte heller tillmätas större betydelse vid rubriceringen. På samma sätt som i dag bör systematiska inslag vara en av flera omständigheter som kan medföra att gärningen ska anses vara av särskilt farlig art och av det skälet rubriceras som grov (se s. 133 och 269).

Egendomsskyddsutredningens granskning och analys av ett mycket stort antal tingsrättsdomar visar alltså att de olika sätten att hantera systematiska förmögenhetsbrott inte tillämpas enhetligt i dag och att praxis således är splittrad.

Detta gäller bl.a. frågan om i vilka fall ett systematiskt förfarande ska få till följd att samtliga brott inom ramen för förfarandet ska rubriceras som grova.

Mot bakgrund av det sagda anser jag att en prövning av nämnda frågor skulle vara av vikt för ledning av rättstillämpningen.

Målet torde lämpa sig väl för en prövning i Högsta domstolen. Gärningarna är erkända och det finns således inga problem med bevisfrågor. Målet gäller endast rubriceringsfrågan och i viss mån straffmätning. Den tilltalade är intagen i kriminalvårdsanstalt och således tillgänglig. Målet är heller inte så omfattande att det av det skälet skulle vara olämpligt.

För att en dom från Högsta domstolen ska få ett så stort prejudikatvärde som möjligt vore det värdefullt om domstolen tog ställning till de olika försvarande omständigheterna var för sig. Såväl frågan om den aktuella typen av stölder i sig ska bedömas som grova, som frågan om betydelsen av omfattning och systematik skulle vara intressanta att få prövade.

Justering av åtalet

Det bör inte vara avgörande om en stöld av ifrågavarande slag, från människor på resande fot, medfört olägenheter för målsäganden, det måste vara tillräckligt att gärningen typiskt sett medfört en risk för det. Jag justerar därför åtalen rörande grov stöld på det sättet att det i samtliga fall påstås att stölderna i vart fall kunde förväntas medföra särskilda olägenheter för resenärerna. Således ersätts formuleringen ”medfört särskilda olägenheter” i åtalspunkterna 1, 3–6, 8–20, 22 och 24 med formuleringen ”**medfört särskilda olägenheter eller kunde förväntas medföra sådana olägenheter**”. I åtalspunkterna 2, 21 och 23 görs tillägget ”**och då stölden kunde förväntas medföra särskilda olägenheter för honom**”.

Vidare görs följande tillägg i samtliga åtalspunkter rörande grov stöld: ”**Brottet ska också bedömas som grovt eftersom gärningen utgjort ett led i en systematisk och planerad brottslighet som förövats fortlöpande under en tremånadersperiod**”.

Kerstin Skarp

Lars Werkström

Kopia till:

Utvecklingscentrum Stockholm
Malmö åklagarkammare (AM-5753-16)